

חוזר מפמ"ר ספרדית תשע"ט

הנושאים בחוזר:

- 1- הוראת השפה הספרדית
- 2- ועדת ביטון
- 3- החממה הפדגוגית
- 4- תיק תכניות לימודים לעובדי הוראה
- 5- שילוב המעורבות החברתית בהערכה החלופית
- 6- הכשרת מורים ופיוח מקצועי
- 7- ספרי לימוד וחומרי למידה
- 8- מבנה התכנית לבגרות

1. הוראת השפה הספרדית

הוראת השפה הספרדית מקדמת שיח לימודי חשוב המקשר בין עולם התוכן לבין סוגיות ערכיות, אישיות ודילמות עכשוויות. לימוד השפה ותרבותה, מסייע להבנה ולקבלה של בני עמים אחרים ותרבותם ותורם להבנה טובה יותר של שפת האם של התלמיד ותרבותו. הלימוד מעודד שיח שמאפשר למורה מרחב אוטונומי לקבלת החלטות ולבחירת תכנים רלוונטיים ללומדים, בהתאם לגילם, להתעניינותם ולקשרים החברתיים והתרבותיים שלהם.

מטרתנו היא להתאים את ההוראה לסגנונות הלמידה השונים של הלומדים ולרמת השליטה שלהם בשפה. כל זאת נעשה תוך הקפדה על סטנדרטיים בינלאומיים בהוראת שפה זרה ב (CEFR).

כמו כן, הוראת ולמידת הספרדית נעשות בדרכי הוראה והערכה מגוונות, שילוב של כלים דיגיטליים, סביבה מתקשבת, הנותנת ביטוי לאינטליגנציות מרובות ושונות של תלמידים ולדרכי הבעה מילוליות ויצירתיות כאחד.

החוזר יעסוק בשלל נושאים בעיקרם, ועדת הסיפור השלם, החממה הפדגוגית, תמונה ישראלית, הכשרת מורים ופיתוח מקצועי, ספרי לימוד מאושרים. וכמו כן, שאלות עמ"ר במחני בגרות ועוד.

2. ועדת הסיפור השלם (ועדת ביטון)

בשנים הקודמות העמקנו את נושא הסיפור השלם, בתכניות הלימודים ובהשתלמויות. מטרתנו היא לספר את הסיפור השלם העוסק במורשת יהדות המזרח ובפרט ביהדות ספרד, להעמיק בתכנים שהם חלק מתכנית הלימודים בספרדית ולהוסיף תכנים חדשים

הדבר בא לידי ביטוי בתחום הדעת שלנו ב:

א. פיתוח יח' לימוד לתלמידי חט"ב ו חט"ע בעקבות ספרד היהודית.

ב. פיתוח יחידות לימוד ע"פ שכבת גיל בעקבות מורשת הלדינו.

3. להלן הערוצים המוצעים בחממה הפדגוגית:

3.1 שאלות העמ"ר •

הטמעת פריטי בחינות מקדמי חשיבה ושאלות העמ"ר (ערך, מעורבות, רלוונטיות) בבחינות החיצוניות. החל משנת הלימודים תשע"ז, ברוב בחינות הבגרות היו שאלות שהן שאלות חשיבה מסדר גבוה הנוגעות לחיי הלומדים או עוסקות בערכים מתוך תכנית הלימודים של תחום הדעת,

בהיקף של עד 5 נקודות. בבחינת הבגרות בהן קיימות שאלות מסוג זה – הורחב היקפן באופן מדוד תוך דיאלוג עם המורים. דג' לשאלות אלו בשאלון 972382 פרק ראשון א-1:

(א) בחר שתי תמונות ותאר בהרחבה כיצד כל אחת מהן מתקשרת ליצירה ספרותית שלמדת.

(ב) פרט בהרחבה מהו המסר של כל אחת מהיצירות אליהן התייחסת בסעיף הקודם.

ראה פרסום מבחני בגרות באתר המקצוע <

http://meyda.education.gov.il/files/Mazkirut_Pedagogit/espanol/bagrut_579382_2018.pdf

- **3.2 הרחבת תכניות לימודים ייחודיות** – התכניות מאפשרות למידה בינתחומית במקצועות מוגברים שבתי הספר או גופים מוכרים מפתחים בהנחיה ובלייווי של המזכירות הפדגוגית. ([למידע נוסף](#))
- **3.3 יוזמות חדשות של תחומי דעת** – מורים וצוותי הוראה מהשטח מוזמנים לשלוח רעיונות והצעות המתאימות לרוח החממה ויכולתם להשתלב בה. המעוניינים להציע חלופות – יפנו למפמ"ר הרלוונטי לשם התייעצות וקבלת אישור.
- עדשה יהודית פיתוח יחידות לימוד והצגת תוצרים בשיתוף בית התפוצות .

באתרנו ניתן למצוא דגמי הוראה שונים המשלבים עקרונות אלו באופנים מגוונים. צוות המורים לספרדית יוזמים בעצמם ומקיימים שיח עמיתים שותף בו מציגים תהליכי הוראה ולמידה שמשלבים למידה חווייתית, מעמיקה ומשמעותית .

קישור לאתר המקצוע - ספרדית

http://cms.education.gov.il/educationcms/units/mazkirut_pedagogit/espanolhebrew/pinat_amafmar/dvaramafmar.htm

3.4 תמונה ישראלית – הוא מיזם חדשני המעניק חוויות לימוד ייחודיות, באמצעותו יכולים תלמידים לחוות עשרות אירועים מרכזיים שעיצבו את המדינה, לחקור אודותם ולהעמיק בהם.

המיזם כולל שלושה חלקים:

1. ציר זמן מודפס המיועד לתלייה בבית הספר.
 2. אפליקציית מציאות רבודה, הניתנת להורדה לטלפון חכם ומיועדת לשימוש בקרבת ציר הזמן המודפס.
 3. אתר אינטרנט " 70 שנה למדינה" המציע מידע נוסף להעמקה וכן פעילויות חינוכיות משלימות.
- משרד החינוך, בהובלת המזכירות הפדגוגית פיתח את המיזם " תמונה ישראלית" לרגל שנת ה-70 למדינה.

המיזם נועד לשימוש בשנים הבאות , מזמינים את כולכם להשתמש ב"תמונה הישראלית", ליהנות ממנה, להרחיב ולהעמיק בנושאים רלוונטיים וגם לשלב אירועים נוספים. פעילויות ויח' הוראה רלוונטיות להוראת הנושא במקצוע ספרדית מונגשות לכלל צוות המורים בהשתלמויות וימי עיון.

<http://edu.gov.il/mazhap/Development/educational-programs/interdisciplinary-programs/Pages/interdisciplinary-programs.aspx>

4. תיק תכניות לימודים לעובדי הוראה

תיק תכניות לימודים לעובדי הוראה הוא כלי מקוון חשוב ומשמעותי ללמידה. התיק מציג את כלל תכניות הלימודים בכל תחומי הדעת, בכל שכבות גיל ובכל המגזרים. הוא מאפשר לתכנן את התהליך הלימודי והחינוכי בעילות מרבית תוך כדי יצירת קשרים בין ידע, מיומנויות וערכים. תיק תכניות לימודים כולל את:

1. הידע הנדרש על פי תוכנית הלימודים.

2. המיומנויות המרכזיות בכל תחום דעת (קוגניטיביות, תוך אישיות ובין אישיות).

3. הערכים המרכזיים בתחומי הדעת השונים.

בנוסף, התיק כולל מגוון חומרי למידה, יחידות הוראה, סרטונים וכלי הערכה ומעודד ליזום, ליצור ולגוון את אופני הלמידה תוך כדי שימוש בכלים עכשוויים ברוח הלמידה המשמעותית. התיק מהווה חלק ממהלך אסטרטגי לאומי רחב היקף, אשר נועד להתאים את הלמידה לאתגרי המאה ה- 21.

<http://edu.gov.il/special/Curriculum/Pages/hp.aspx>

5.שילוב המעורבות החברתית בהערכה החלופית.

בחודשים האחרונים נכתב והופץ מסמך משותף למזכירות הפדגוגית, המנהל הפדגוגי ומנהל חברה ונוער בנושא "שילוב המעורבות החברתית בחלופות בהערכה". המסמך נכתב כחלק מהתפיסה המערכתית לחינוך ערכי. מסמך זה מחזק את התפיסה המדגישה כי הוראת תחומי הדעת תוך שילוב העיסוק בערכים תורמת ללמידה משמעותית. הוראה המתבססת על חיבור רלוונטי בין החומר הנלמד לעולמו של התלמיד, למידה המשלבת חוויה ערכית וחשיבה ביקורתית. השילוב בין החלופות בהערכה בתחום הדעת למעורבות החברתית יכול להעמיק את הלמידה המשמעותית. התכנית תסייע לתלמידים להבין וללמוד היטב את תחום הדעת מתוך ראיית הרלוונטיות של עולם התוכן הלימודי למציאות החיים. לשילוב בין החלופות בהערכה למעורבות החברתית יש ערך חינוכי רב ביצירת מוטיבציה למעורבות אזרחית וחברתית כתוצאה מלמידה המחברת בין עולם התוכן הלימודי למציאות החיים. בדרך זו נסייע לתלמידים בהתפתחותם האישית ובבניית זהותם ונחזק בהם את תחושת ערך העצמי, השייכות והמחויבות לקהילה, לחברה ולמדינה.

כפי שנהוג מזה מספר שנים במגמה ספרדית, גם בשנת הלימודים תשע"ט אנו ממליצים למורים לספרדית ליישם בבית ספרם את המהלך על בסיס העקרונות שבמסמך המצ"ב.

מעורבות חברתית ולמידה משמעותית בספרדית: צוות המורים בפיקוח על הוראת הספרדית, נהנה מאמצעים רבים העומדים לרשותו, כגון: יחידות לימוד לדוגמא ולהשראה, הפעלות כולל סיורים לימודיים מומלצים ועוד.

6. הכשרת מורים ופיתוח מקצועי

לאחר שילובם של המורים בהוראת תחום הדעת, יש חשיבות רבה להשתתפותם בקביעות בתהליכי פיתוח מקצועי בספרדית כדי להתעדכן בהדגשים ובהתחדשות של הוראת ולמידת המקצוע בכלל העולם ובישראל בפרט. במהלך כל שנת לימודים מתקיימות מגוון השתלמויות ארציות, ובהן השתלמויות מקוונות למורים בתחילת דרכם ולמורים ותיקים, השתלמויות להטמעת אמצעים דיגיטליים בהוראה בבתי הספר ועוד. פירוט ההשתלמויות ועדכון הפרטים מתפרסמים באתר המקצוע

http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkirut_Pedagogit/EspanolH/ebrow/Ma_Hadash

7. ספרי לימוד וחומרי למידה

- 1.1 לבית הספר היסודי קיימות יחידות הוראה מאושרות על ידי הפיקוח על הוראת הספרדית. היחידות מונגשות למורים המלמדים במסגרת זו, ולקראת שנת הלימודים התשע"ט הן יערכו ויאוגדו לחוברות לימוד.
- 1.2 לבית הספר העל-יסודי - חט"ב ו חט"ע - קיימים מספר ספרי לימוד מאושרים לבחירת המורים. כל הספרים מתאימים לתוכניות הלימודים לבית הספר העל-יסודי. חומרי לימוד נוספים ויחידות הוראה לדוגמה אפשר למצוא באתר המקצוע.

8. מבנה התכנית לבגרות

בחטיבה העליונה אפשר להיבחן בבחינות הבגרות בספרדית ברמה של 5 יח"ל. בתוכנית יש הבחנה בין בסיס הידע והמיומנויות (בהיקף של 60%), המוערך בהערכה חיצונית בעל-פה במשך 45 דק' לתלמיד (פירוט באתר המקצוע), לבין התכנים והמיומנויות להרחבה ולהעמקה (40% מהחומר), המוערכים בדרכים מגוונות בהערכה בית-ספרית.

הערכה בית ספרית (40%)

המלצות למורים ולהנהלת בתי הספר

- * התלמידים ילמדו את השפה בגישה התקשורתית. הגישה התקשורתית שמה דגש בראש ובראשונה על תקשורת והעברת מסרים. לפי גישה זו, מבנה השפה אינו הנושא העיקרי של השיעור, אלא נלמד לצרכים תקשורתיים.
- * במהלך הלימוד יפותחו ארבע מיומנויות השפה: הבנת הנשמע, הבעה בעל פה, הבנת הנקרא/ הבנת הנקרא-נצפה, והבעה בכתב, אך הדגש יושם על דיבור, האזנה וקריאה, וזאת כדי לשפר את היכולות התקשורתיות בשפה.

* נושאי הלימוד יתבססו על התכנים שנלמדו בכיתה על פי ההנחיות המפורטות בתכנית הלימודים.

* הכלים המומלצים להערכת תהליך למידת תחום התוכן, הכולל תרבות, ספרות, שפה ועוד (תוך כדי שימוש בכלים מתוקשבים);

- * מבחן מפמ"ר במחצית השנייה של כיתה י"ב
- * הכתבות, בחנים ומבחנים
- * מטלות ביצוע/משימות אותנטיות ורלוונטיות
- * תלקיט (פורטפוליו) כתוב או דיגיטלי
- * עבודת חקר/מיזם/פרויקט

8.1 ארגון הלמידה

מסגרת הזמן המומלצת ללימוד השפה הספרדית ע"פ שכבת גיל היא כדלקמן:

1. בחינוך היסודי ובחטיבת הביניים:

כיתה	מס' שעות הלימוד המומלץ
כיתות ביסודי	2 ש"ש
כיתה ז'	2-3 ש"ש
כיתה ח'	2-3 ש"ש
כיתה ט'	2-3 ש"ש

8.2 בחטיבה העליונה

כיתה - שנת לימוד	י'	י"א	י"ב
שעות שבועיות	4 ש"ש	6 ש"ש	6 ש"ש

עם פרוס השנה החדשה, ברצוני לאחל לכם ולבני ביתכם שנה של שקט ובטחון, שנה של עשייה פורייה וסיפוק.

ד"ר ביאטריס כ"ץ

העתקים

ד"ר מירי שליסל, יו"ר מזה"פ

מנהלי המחוזות

משה זעפרני - מנהל אגף א' (שפות)

דסי בארי - מנהלת אגף א' (חינוך על-יסודי)